СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 58. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 12. березня, 1930. VOL. XXXVIII. No. 58. Jersey City, N. J., Wednesday, March 12, 1930. THREE CENTS.

МАЙНЕРСЬКА ЮНІЯ РОЗБИЛАСЬ

СПРИНГФИЛД (Илиной). — Радикальна частина „Ди Юнайтед Майн Воркерс оф Америка", відбувши конвенцію, проголосила, що дотеперішній президент юнії, Джан Л. Луіс, перестає бути президентом. На його місце вибрано Александра Говата.

Як причину цього кроку подано, що Луіс вів того рода політику, що довів сотки тисяч майнерів до жебрачої торби.

ІНДІЯНАПОЛИС. — Майнерська конвенція, в якій взяло участь 1,000 делегатів, заявилася за Джаном Луісом як президентом юнії та апробувала всі кроки, повзяті законною виборною управою юнії.

РЕПУБЛИКАНЦІ ПРОТИ ПРОГИБІЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Републиканський нюйорський клюб готов розбитися. Ото при голосованню в справі прогибіції 461 голосів заявилося за знесення акту Волстеда, а 347 голосів було за задержання прогибіції. Ота побіда мокрих републиканців являється великим ударом для вашингтонської републиканської адміністрації. Вона готова відбитись і на самій републиканській організації нюйорського стейту й відобрати републиканцям надію на вибір свого говернора при найближчих виборах.

ГВЕЙЛЕН БЕРЕТЬСЯ ДО КОМУНІСТІВ.

НЮ ЙОРК. — Поліційний комішенер Гвейлен закликав до себе ріжних фабрикантів і подав їм імена большевицьких агітаторів, які працюють у їх фабриках і ведуть також большевицьку агітацію. На разі буде відправлених яких 300 комуністів, а на загал така доля постигне тисячі инших. Гвейлен одержав через своїх шпіонів, яких має між самими комуністами, точні інформації щодо комуністичних агітаторів і їх діяльности. Гвейлен заповідає, що він у скорому часі очистить місто від комуністичної зарази.

ЯХТ ЗА $2,500,000.

БЕТ (Мериленд). — На днях спустять на воду найдорожчий яхт на світі, який є приватною власністю банкира Моргана. Його будова коштує $2,500,000.

БИРД НА СУШІ.

ДУНЕДЕН (Нова Зеляндія). — Члени експедиції Бирда користають з гостинности міста й у першу чергу добре собі підїдають. Як могли, так причепурилися, ходять по хідниках і не можуть надивуватися, як люде можуть ходити по такій твердій землі. Поволи зачинають привикати наново до цивілізації.

Бирда витало місто дуже торжественно. У своїй промові Бирд пізнає, що він доперва тепер навчився подивляти таких полярних дослідників як Мосон, Шеклетон, Скат і Амундсен.

МАЙНЕРИ В ОГНІ.

СТАЙБЕНВИЛ (Огайо). — 89 майнерам грозила смерть ізза огню, який вибух у майні. При геройських зусиллях виратувано 87, а двох майнерів загинуло.

БЕЗРОБІТТЯ РОСТЕ.

НЮ ЙОРК. — Мисс Френсес Перкинс, стейтова промислова комішенерка, подає, що мимо урядових заяв з Вашингтону про зменшення безробіття, з статистики нюйорського стейту виходить, що безробіття далі зростає.

БОРНО НЕ ПІДДАЄТЬСЯ.

КЕЙП ГАЇТІЕН. — На острові готово прийти до революції ізза теперішнього президента Борно, котрий не хоче згодитися на народні вибори. Комісія Гувера повідомила Борна, що коли би прийшло на острові ізза цього до заворушення, то Борно не може рахувати на поміч американських маринарів.

ДОГЕНІ ПЕРЕД СУДОМ.

ВАШИНГТОН. — В середу розпічнеться у Вашингтоні розправа проти Едварда Догени, нафтового підприємця, обжалованого за підкупство публичних урядовців.

МІЛІОН ДІТЕЙ СВЯТКУЄ.

НЮ ЙОРК. — Міліон шкільних дітей віддало пошану помершому бувшому президентови Тефтови. Учителі розповіли дітям про життя президента.

ФИЛИПИНЦІ ПРО ТЕФТА.

МАНІЛЯ. — Смерть Вилиема Тефта знайшла теплий відгук серед Филипинців. Кажуть, що Тефт був справедливим говернором, котрий воєнні часи перемінив на мирні, завівши цивільну адміністрацію.

ПРЕЗБИТЕРІЯНЕ НЕ ПРОТЕСТУЮТЬ.

НЮ ЙОРК. — Нюйорські презбитеріянські церкви не возьмуть участи у молитвах, які зарядив епископальний епископ Менінг, йдучи за голосом папи римського. Як відомо, на слідуючу неділю мають молитися по церквах за тих, яких переслідують совіти ізза релігійних переконань.

Презбитеріяне є тої думки, що терплячим у Росії не буде ніякої користи з того, коли світ буде натискати на совіти економічно й політично. А воно до цього йде.

ФРЕКВЕНЦІЯ ДІТЕЙ ДО ГАЙ СКУЛ РОСТЕ.

ВАШИНГТОН. — Із статистики виходить, що більша половина дітей, які можуть ходити до гай скул, дійсно до неї школи ходить. А 25 літ тому ходило до гай скул тілько 10% дітей, які могли були ходити.

ФРАНЦІЯ ЗАРЯДЖУЄ УРЯДОВУ ЖАЛОБУ ПО ВТОПЛЕНИХ.

На приказ французького президента на всіх урядових домах виставлено державні прапори на знак жалоби по жертвах повені у Франції.

НІМЦІ НЕВДОВОЛЕНІ З 10-ПРОЦЕНТОВОЇ ДИВІДЕНДИ В ФОРДА.

Німецька Фордова Моторова Компанія оголосила, що цього року вона буде давати 10 процентів дивіденди. Оповістка викликала велике невдоволення серед шеровців і біржевиків, які сподівалися від Форда що найменше 15 процентів.

ДВІСТА ПЯТЬДЕСЯТЬ ЗОЛОТИХ КАРИ ЗА СПІВАННЯ „НЕ ПОРА".

На святі посвячення читальні „Просвіти" в Кутах, повіт Золочів, хор відспівав „Не пора" і „Ми гайдамаки". Це не подобалося присутній поліції і вона передала справу до староства і суду. Староста засудив одного з учасників свята, Віктора Цебровського, студента фільософії, на 250 золотих адміністраційної кари, а крім того В. Цебровський та 9 інших учасників свята будуть відповідати перед судом за злочин проти §283.

ЦАРСЬКЕ СЕЛО ЗЛІКВІДОВАНЕ.

Ленінградська рада ухвалила зліквідувати Царське Село і Сестроріки та приділити ці літниська, де перебував часто бувший цар Микола II., до Ленінграду.

ТУНЕЛЬ ПІД МОНТ-БЛЯНКОМ.

Французький уряд хоче розпочати будову тунелю під Монт-Бляном і на ту ціль асигнує 8 міліярдів франків. Цей тунель мав би корисно впливати на розвиток комунікації, а тимсамим торговлі і промислу.

СКАНДАЛ НА РУМУНСЬКІМ КОРОЛІВСЬКІМ ДВОРІ.

Недавно преса писала, що румунська княжна Ілеана зірвала заручини з графом Гохбергом, а тепер румунські газети виясняють, що ця княжна покинула свого нареченого за гомосексуальні гріхи та за якісь підозрілі грошеві афери, досить брудного характеру.

НАЙСТАРША ПОДРУЖА ПАРА.

Найстаршу подружу пару має село Вербіц на Малярщині, де живе Дмитро Филипович, який оженився 1839 р. і зі своєю жінкою живе щасливо у подружій вірности і досі. Цей старець женився, маючи 19 літ, а його жінка станула перед шлюбом у 17 році життя. Сьогодні він має 109 літ, вона 106.

ПОЖЕЖІ.

В селі Тураві Сільній, пов. Сянік, згоріло до тла 11 повних господарств. Причини пожежі досі не відгадали.

СКІЛЬКИ ГРОМАД В ПОЛЬЩІ БОЙКОТУЄ ГОРІВКУ.

Досі обходиться без алькоголю 196 громад сільських і одна міська. На дорогу бойкоту алькоголю має в найближчому часі вступити нових 121 громад.

ПРОТЕСТ УКРАЇНЦІВ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ПОЛІТИКИ.

APPEAL TO SEN. BORAH TO AID COUNTRYMEN.

Ukrainian-American Citizens Fear for Lives of Prisoners Held by Soviets.

The Ukrainian American Citizen's club of Allentown yesterday sent a telegram to Senator William E. Borah, asking his intercession with the Soviet authorities in favor of Ukrainian scientists and church leaders soon to be tried for counter-revolutionary activities:

The Honorable
William E. Borah,
United States Senator,
Washington, D. C.

Dear Sir:

The Associated Press reports from Kharkow, the capital of the Ukrainian Soviet Socialist Republic, that the communist government, having arrested several months ago Prof. Serge Effemoff, Metropolitan Vasil Lepkivsky, Andrew Nikovsky and Vladimir Chekhovsky and several other Ukrainian scientists and church leaders intends to put them on trial charged with counter-revolutionary activities.

In view of the fact that the men of science, not interested in politics, or church-leaders interested only in the organization of the church life of the Ukrainians, and in view of the possibility of a death sentence or long term imprisonment we request you to intercede in their behalf with the communists, also on behalf of the rabis arrested during the anti-religious campaign in Russia.

We are sincerely yours,

Ukrainian American Citizen's Club,
803 N. Front St., Allentown, Pa.
(Allentown Morning Call, March 8, 1930).

13-КА.

Як відомо, 13-ка є числом, з яким є звязані ріжні людські пересуди. Від найдавніших часів аж до наших днів люде розказують ріжні історії, звязані з 13-кою. Для одних воно нещасливе, для інших найщасливіще. Серед народів півночі ходили перекази в давнині, що найвищий бог запросив до себе в гості 12 богів менших, а 13-ого бога весни замордував. Богато визначних людей бережеться 13-ки, кажучи, що їх навчило так їхнє життя. Історія знає такі випадки, що визначні монархи, політики та дипльомати відмовляли своїх підписів на документах лише тому, що документи ці були виставлені з датою 13. В богатьох краях бояться 13-ки як вогню. Турки виключили це число взагалі зі свойого життя. В богатьох театрах у світі нема взагалі місця (крісла) з числом 13. Коли в Парижі збереться принагідно товариство, зложене з 13 осіб, то зараз же посилають за 14 особою. В Англії нема гостинниці (готелю) з числом 13, але з другого боку в Англії істнує від ряду літ „товариство 13-ки", що поставило собі за ціль боротьбу з пересудами. Засідання того товариства відбуваються 13 дня кожного місяця в годині 13-тій.

СЕЛО В БОРОТЬБІ ЗІ СТАРОСТВОМ.

Косівське староство зарядило в селі Річці зміну війта, а саме дало наказ уступити дотеперішньому війтови, а назначило новим війтом Порфіра Кіщука. Село не погодилося на таку зміну і зажадало назначення війтом дотеперішнього заступника війта, Михайла Тонюка. В звязку з цим прийшло до сутички більшого відділу поліції з селянами.

ЗМІНИ В ЖОВКІВСЬКОМУ ПОВІТІ.

Села: Батятичі, Рожанка, Константинівка та Зубовмости відлучено від жовківського повіту, а прилучено їх до політичного повіту Камінка Струмилова. Натомісць громада Вишенка Велика, пов. Городок, має бути приєднана до повіту Жовква.

СПРАВА МОРДУ В БРАЗИЛІЙСЬКІМ СЕНАТІ.

Ще й досі не втихла справа огидного морду, якого допустився сенатор Сімонс Лопес на особі сенатора Соуза Фільо. Арештованого сенатора має боронити в суді крім кількох сенаторів-адвокатів також бувший президент републики, д-р Епітасіо Пессоа. У Бразилії уми всіх напружені, бо процес виявить богато справ, які досі були тайною.

ЛИСТ ЗАСУДЖЕНОГО НА СМЕРТЬ.

В Яффі засуджено на смерть 23-літнього жида Гінкіса, якого обвинувачували, що він підчас погромів скинув поліцейський одностріл та вбив кількох Арабів. Засуджений Гінкінс родом з Рівного і його родичі в Рівнім дістали розпучливий лист, у якому Гінкінс запевняє, що він нікого Араба не вбив, а тільки боронив Жидів перед арабськими нападами.

ВАТИКАН КУПУЄ ЗЕМЛЮ В ПАЛЕСТИНІ.

В отанніх часах закупив Ватикан 35 тисяч динамів землі в Палестині.

СЕНЗАЦІЙНИЙ ЛИСТ ДО ДОВГАЛЕВСЬКОГО.

„Возрожденіе" містить отвертий лист російського журналіста Реннікова до радянського амбасадора в Парижі Довгалевського у справі зникнення ген. Кутепова. Лист цей свідомо витриманий у такім гострім тоні, що примушує Довгалевського реагувати на нього та подати цю справу до суду. Між іншим Ренніков пише Довгалевському такі компліменти:

„У білий день Ви виконали злодійство і злочин, а якщо Ви не вважаєте себе вбивником і злодієм, за якого я уважаю Вас, то подайте мене до суду; а якщо Ви, пане Довгалевський, не є злодієм, тільки щойно шантажистом, то скаржте мене також; а коли Ви не є навіть шантажистом, тільки звичайним гідним погорди большевицьким лакеєм, ну, то докажіть мені це, що Ви не заслуговуєте на таку гостру мою характеристику Вашої комуністичної особи".

Російська еміграція терпеливо чекає, що на це скаже Довгалевський.

ФРАНЦІЯ ЗДЕРЖУЄ ПОСТУП КОНФЕРЕНЦІЇ

АНГЛІЯ И АМЕРИКА ПЕРЕД ТРУДНИМ ПИТАННЯМ.

ЛОНДОН. — Французька делегація спитала делегацій инших держав, що ці держави думають робити на случай війни. Сим способом Франція дала до зрозуміння, що вона хотіла би знати, в який спосіб инші держави думають забезпечити Францію від нападу.

Се питання відразу здержало дальший поступ конференції, бо ні англійська ні американська делегація не могли дати на се відповіди. Специяльно Американці вагаються, що на се відповісти; між делегатами є що найменше дві думки про те й тому делегація буде примушена віднестися до Вашингтону по інструкції.

З Парижа доносять, що французький уряд замовив у приватних фірм, які будують воєнні кораблі, шість нових воєнних кораблів типу контрторпедовців.

У ФРАНЦІЇ СТО ТИСЯЧ БЕЗДОМНИХ ЛЮДЕЙ ЧЕРЕЗ ПОВІНЬ.

АЛЕ ЧУТКИ ПРО ВЕЛИКЕ ЧИСЛО ЖЕРТВ МАБУТЬ ПЕРЕБОРЩЕНІ.

ПАРИЖ. — По обчисленнях уряду, пороблених в околицях, навіщених повінью, там є коло сто тисяч осіб без даху над головою, котрі потребують помочі від уряду.

Палата послів визначила вже на сю ціль 40,000 долярів, але сеї суми не взято зі скарбу, а збирається з народа по всій Франції.

У деяких околицях, навіщених повінью, впали нові дощі, які ще побільшили катастрофу.

Урядово досі найдено й стверджено 172 жертв у людях. Хоч під руїнами є ще певно богато потопелих, число жертв, подавані нібито з урядових жерел, є мабуть переборщені.

ВАЖНА МІЖНАРОДНЯ КОНФЕРЕНЦІЯ.

ЖІНКИ ДОБИВАЮТЬСЯ ВСТУПУ.

ГАГА (Голяндія). — У четвер збирається тут конференція для кодифікації міжнародного закона про права національности й инші подібні справи. Конференцію збирає Ліга Народів.

У французьких газетах появилася чутка, що голяндські делегати думають поставити на конференцію внесок, щоби Німеччині віддати мандат над деякими давними німецькими кольоніями.

Кілька жіночих організацій домагається участи в конференції на рівні з представництвами урядів.

КОНЕЦЬ ЯРМАРКІВ У ЛИПСКУ.

НІМЕЧЧИНА ВДОВОЛЕНА З ВИСЛІДУ ЯРМАРКІВ.

ЛИПСК. — Німеччина заявляє велике вдоволення з бизнесу на цьогорічних армарках у Липску, які закрито 10 березня. На ярмарки прибуло 12 процент більше купців як попередного року, бо аж 33,000. Це тим більше важне, що сей рік у всьому світі не такий добрий для бизнесу, ба навіть на самому ярмарку було богато менше німецьких купців, як попереднього.

Найкраще йшов бизнес тим, що виставили машини. Хоч німецькі машини були часто дорожчі від чужих, мимо сього їх дуже радо купували, бо вірили в вищість німецької машинерії. Відноситься це передовсім до друкарської машинерії.

Другим промислом, що тішився величезними добутками, був виріб забавок.

ВЕЛИКЕ ТЕАТРАЛЬНЕ НЕЩАСТЯ В КОРЕЇ.

104 ОСОБИ ЗГИНУЛИ ПІДЧАС ФІЛЬМОВОГО ПОЖАРУ.

СЕУЛЬ (Корея). — У Чінкай, воєнному порті в південній Кореї, згорів театер рухомих образків, при чому в огні згинули 104 особи. Більшість жертв це Японці та їх родини.

Представлення давали в магазині воєнного порту в честь заняття Мукдену Японцями підчас російсько-японської війни. На екрані показувано образки з цеї війни. В будинку було тоді коло 600 осіб. Нагло занялася фільма і цілий магазин станув у полумині. Будинок не мав відповідних виходів і гості найшлися в будинку піймані як шурі в потопаючім кораблі. Більшість глядачів були діти й недолітки. Японські маринарі пробували ратувати горіючий магазин, але, не вправлені до сього, не вспіли його зробити.

ЗА ЗНЕСЕННЯ ПАШПОРТІВ.

СКАНДИНАВСЬКІ КРАЇ ХОЧУТЬ ПРИВЕРНУТИ ПЕРЕДВОЄННУ СВОБОДУ ПОДОРОЖУВАННЯ.

КОПЕНГАГА (Данія). — У всіх скандинавських краях іде тепер сильна агітація за скасування усяких пашпортів, яких тепер треба для подорожування з краю до краю. Міська рада шведського порту Мальми внесла до шведського уряду петицію, в котрій питається, по що тепер пашпортів, коли перед війною люде свобідно подорожували без них.

ВЕЛИКІ НІМЕЦЬКІ ПЛЯНИ ПРО РОЗВІЙ ВОЗДУШНОЇ КОМУНІКАЦІЇ.

БЕРЛІН. — Німці збираються до поставлення широкої воздушної комунікації. Між иншим думають вони про воздушне получення між Европою та південною і північною Америкою. У цьому пляні заінтересоване передовсім відоме німецьке підприємство воздушної плавби, Люфтганза. Її представник вибув уже в Лондоні ряд конференцій з англійськими фінансистами та воздухоплавцями.

У цьому пляні заінтересований теж Екенер, котрий здобув собі світову славу тим, що обїхав літаком земську кулю.

Екенер каже, що коли б фінансова справа далася наладнати, він готов отворити воздушну лінію між Европою й Америкою вже в 1931. році. Він вибирається за кілька днів у подорож на Атлянтійський океан, щоби поробити відповідні студії над вітрами й иншими умовами погоди над океаном.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$7.00	На рік	$7.00
Six months	3.75	На пів року	$3.75
Three months	2.00	На три місяці	$2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницю:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	5.00	На пів року	$5.00
Three months	2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.
Адреса: "SVOBODA" P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СВЯТО ПІСНІ

Наша пісня не вмре, не загине. Не тільки це: вона не дасть загинути ще й нашому народови, бо має ту чарівну міць, що упавших підносить і розєднаних обєднує, а всіх нас до великих діл загріває і нову силу будує.

З таким вражінням розходилися всі ті, що були в Ню Йорку на СВЯТІ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ, влаштованім „УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИМ МУЗИЧНИМ ТОВАРИСТВОМ: ЗЄДИНЕНІ УКРАЇНСЬКІ ХОРИ."

Про музично-артистичну сторону цього свята буде фахова рецензія. А на тім місці звернемо тільки на вагу цеї, на американсько-український ґрунт! історичної події. При тій нагоді пригадаємо нашим читачам, як то ми в нашім органі пропагували у свій час ідею нашого обєднання на культурнім полі, як ми радили брати примір з Німців і обєднати наші хори в Америці, щоби культурно-музичним обєднанням заманіфестувати наше національне обєднання, щоби дорогою пропаганди української культури-музики серед своїх і чужих відчинити дорогу пропаганді нашої державности. Шляхом тої чарівної української пісні думали ми захопити ще й молоде, тут виховане українське покоління, й задержати його при своїм народі й його ідеалах.

Видавалося, що це така ясна й проста справа, така самозрозуміла, що не буде одної людини, щоби не зрозуміла її ваги, щоби її не поперла. Цеж культурне діло, а не політичне. А прецінь і тут треба було перебороти повно великих і важких перешкод. І тут не обійшлося без амбіцій і інтриґантства. Та все це не змогло забити самої ідеї. Пятьдесять українських хорів належить вже тепер до Товариства Зєдинених Хорів. А це є дуже великий успіх, коли взяти під увагу перешкоди і не довгий час істнування організації. І це великий успіх, що товариство це спромоглося вже так скоро на прилюдний виступ. Це був тільки виступ нюйорської округи. І тільки сім хорів взяло в нім участь. Але цих понад 300 співачок і співаків зробили такий пролім, що тепер навіть найбільший песиміст мусить склонити свою голову перед великим ділом. Цеж ми бачили сотки тут родженої молоді, яка не жаліла труду на проби й яка злинула з околиць до Ню Йорку, щоби звеличати українську пісню. Велика це була радість для старого покоління глядіти на цей радісний обяв. Велика це радість для тих невтомимих дириґентів-учителів і велика заплата за їх посвяту. І велика це радість для нашого композитора Михайла Гайворонського, що його великий труд увінчався так великим успіхом. Дотого американські Українці тепер пізнали, що мають між собою не тільки стрілецького співця і композитора, але й великого дириґента й організатора. Українська пісня в Америці має отже перед собою велику будучність.

БЕЗРОБІТТЯ.

IV.

ЩО РАДЯТЬ НА БЕЗРОБІТТЯ.

На самому вступі треба зазначити ще й підчеркнути ріжницю між безробітними і нездібними до роботи. Безробітний се робітник, котрий чесно хоче праці, але знайти її не може.

ВОЛОКИТСТВО А БЕЗРОБІТТЯ.

Від нього треба відріжнити байдужного неробу, котрий не возьметься до праці, хочби мав нагоду. Сей послідний тип найкраще представляють волокити. Сих в Америці є дуже богато, хоча кілько саме, сього не знати. Відомі вони під різними іменами: „гобо", „тремп", „бом", і т. п. Так як невідоме їх число, так само не звісно докладано, на скільки громадянство винувате за їх стан. Догадуватися тільки можна, що громадянство не може зовсім зняти з себе вини за їх істнування. Громадянство, котре дозваляє наймати до фабрик дітий у віці від 10. до 14. року життя, коли вони ще не є як слід розвинені умово й фізично, коли їх легко можна визискувати, коли діти тратять час, котрий вони повинні посвятити науці, — таке громадянство мусить ждати, що богато з тих дітий опісля стане огірченими до всякої праці та стане без роботи мандрувати з місця на місце, вдоволяючися доривочним зарібком або навіть проживаючи постійно жебраниною. Зрештою саме безробіття звертає богато людий з дороги роботи на дорогу волокитства.

Через те то суспільність винувата до певної міри за нахил до волокитства, через те вона не може зняти з себе обовязку дбати за волокитів. Якби не було, навіть тепер суспільність їх удержує, коли вони самі себе не удержують. Коли суспільність удержує їх, то краще вже робити се систематично, унормовано, у відповідний спосіб. Робити се несистематично, доривочно, значить піддержувати їх далі в нахилі до безробітности, а се певно не лежить в інтересі суспільности. Навіть самі волокити розуміють се дуже добре, коли вони ніколи не кажуть, що вони робити не хочуть, а тільки, що вони роботи найти не можуть. На таке волокитство зарадити можуть богато міські уряди, а попри них місії та всякі інституції, що поклали собі за ціль помагати бездомним, а помагати їм можна як слід тільки так, коли й до них примінити здорову евангельську засаду: Хто не робить, не повинен їсти.

ЗАРАДЖУВАННЯ БЕЗРОБІТТЮ З ОСОБИСТИХ ПРИЧИН.

Колиби застановитися над способами зараджування безробіттю з особистих причин, то сейчас на вступі завважаємо, що й тут часто громадянство теж не без вини.

Возьмім безробіття з особистих причин через фізичну нездібність до праці наслідком каліцтва. Тут дуже часто не винуватий робітник, що став нездібним до зарібку, а суспільність через своє недбальство, через те, що не ухвалено відповідного закона про охорону працюючих робітників, або через те, що хоча такий закон ухвалено, його виконується недбало.

Возьмім безробіття з особистих причин через недугу. І тут часто теж винувате громадянство, коли воно не подбало приміром за відповідну інспекцію молока або води.

Значить, громадянство може запобігати великому числови випадків безробіття з особистих причин, коли воно буде щиро дбати за охорону здоровля свого населення, через ухвалювання й відповідне виконування законів про інспекцію средств поживи, про захорону робітників у фабриці, про безпеченство на дорогах.

Богато можна зробити через відповідне освідомлення робітників про небезпеки фабричної праці, освідомлення населення про потребу уважати на вулиці. Так звані „сейфті ферст Кампейнс" усе давали добрі наслідки. Вчити сього треба вже дітий дома і в школі. Коли дитину навчити звички уваги, то дитина буде придержуватися сього звичаю й у пізнішому життю.

Громадянство може помагати теж запобіганню всяких професійних недуг дорогою піддержування розвою медичної науки, розсліджуванням умов життя й праці робітників, зменшуванням днів праці та робучого дня, кращою охороною робітників у недузі. Мало що не в кождім краю Европи зроблено в сьому напрямі більше ніж в Америці, хоч Америка хоч куди перевисшає своїми засобами кожду країну світа.

Розсліджувати всякі прояви безробіття та шукати з їх причинами треба якраз на те, щоби знати, як їм зараджувати. Коли показується, що причиною безробіття є невідповідне фахове приготовання великого числа робітників, то, відомо, суспільність повинна старатися піднести фахове образовання, обмежити діточу працю по фабриках, взагалі робити все, щоби людина стала справним працівником. Суспільність теж повинна бути заінтересована в тому, щоби усунути всі ті умови життя, які вщіплюють у молодіж нахил до лінюхування, до всяких пороків та ненормальности. Вчені люди вже ствердили, що біднота та тісне життя в малих і брудних мешканнях причиняється не мало до викривлення робучої дисципліни дитини на все життя; значить, в інтересі громадянства лежить, щоби сі умови усунено, щоби з кождого міста усунути „сламз".

Як з того видно, розсліджуючи особисті причини безробіття, відразу натрафляється на цілий ряд суспільних питань. Цілий комплекс суспільних справ, як видно, з собою тісно звязаний. Треба взагалі дбати за розвязування ріжних суспільних клопотів, бо кожда така розвязка се й розвязка безробіття.

(Далі буде).

Інж. М. Сціборський.

ПЛЯН ЮНҐА.

Плян Юнґа... Одна з найвизначніших спроб „замирення" та „справедливого" полагодження наслідків війни! Недавно відбулася друга конференція в Газі, на рішеннях якої має, як сподіваються побідники, базуватися світова рівновага, забезпечена на довгі літа від нових порушень.

Які передумови спріяли поставленню пляну Юнґа на порядок політичного дня? Як відомо, в час переговорів у Версалі початкові репараційні претенсії Антанти до Німеччини були дуже великі. Але дійсний стан останньої, виснаженої війною, та її фактична спроможність платити вже в скорому часі зменшили високу домагань Антанти. Конференція в Лондоні встановила репараційну суму 132 міліярдів золотих марок, з додатком відповідного відсотку від німецького експортного обороту. Одначе і цеї суми у визначених річних ратах (коло 9 міліярдів зол. мар.) Німеччина не встані була платити. Загальна руїнація її народнього господарства після війни, катастрофальна інфляція валюти, випливаючі з цього загального неупорядкованого стану внутрішньо-політичні заворушення — все це змусило Антанту змінити своє дотеперішне становище до Німеччини. Стало ясним, що коли остання не дістане негайної допомоги, то переможці втратять у ній джерело репараційних сплат. Ця допомога прийшла у вигляді широкого впливу закордонних капіталів — американських позичок.

Американський капітал швидко виказав свій цілющий вплив на народне господарство Німеччини. Він не лише дав можність періодичної виплати репараційних рат, але і причинився до майбутнього розвитку німецького господарства. Добробут Німеччини все збільшувався, реставрувалася й поширювалася промисловість, стабілізувалася валюта, закріплявся торговельний апарат. Доказом цього добробуту Німеччини може служити і цей факт, що без огляду на виплату репараційних рат, пасиви її торговельного біляну з 1924 р. не збільшилися. В цей період ступневої реставрації господарства Німеччини не можливо було думати про принятя такого репараційного пляну, який би встановлював норми і способи погашення репарацій на далеке майбутнє. Принятий плян Доса був лише тимчасом засобом полагодження цеї проблеми. Не вставляючи дефінітивної суми репарацій, плян Доса поставив межу платничої спроможности Німеччини. Виплати мусіли переводитися закордонними переказами, одначе так, щоб вони не мали неґативних валютово-господарських наслідків для Німеччини. Найвищий розмір ефективних виплат був обмежений на 5 міліярдів зол. марок, дальшиж виплати у формі доставки товарів та девіз, що перевищували цю суму, ульокував репараційний агент у грошових операціях державного банку. Ці умови виплати рат в пляні Доса відомі під назвою „оборони трансфер". Після пляну розмір річної рати виносив 2,500 міл. зол. марок. Стеження за репараційними виплатами належало до спеціяльної комісії, на чолі з репараційним агентом.

З бігом часу плян Доса все більше виказував свою непластість для остаточного полагодження репараційного питання. Не кажучи вже про високі річні рати та невиявленість загального розміру репарацій — що дуже хвилювало німецькі урядові та суспільні круги до непридатности пляну Доса, привели зміни економічно-коньюнктурального та політичного порядку. В звязку з погіршенням положення на капітальовому та грошовому ринках, дальший вплив закордонних позичок до Німеччини зустрічав все більші утруднення. Одночасно і в самій Німеччині почало виказуватися погіршення коньюнктури, що зменшення поємности національного ринку привело депресію значної частини промисловости.

Все це викликало ускладнення у виплаті чергових репараційних рат і поставило Німеччину перед необхідністю добитися активного торговельного біляну. І справді, поволі пасивний біляс Німеччини почав зменшуватися завдяки зісиленому експортови. Нова експортова політика Німеччини не могла не стурбувати Антанту. В проблемі репарацій витворювався зачароване коло. Удїлювання Німеччині закордонних позичок, щоправда, облегчувало осягнення з неї репараційних рат, бо стабілізувало господарський стан Німеччини, але одночасно через побільшення засобів давало широкі можливости для поширення її національної промисловости, яка тоді незабаром могла виступити могутнім конкурентом на світовому ринкові. З другого боку припинення позичок приводило до того, що Німеччина, зобовязана в першу чергу виплачувати свої репараційні залеглости, тим більше мусіла дбати про активізацію своєї експортної політики, знов конкуренцію на ринкові.

Подвійність завдання — гарантованого стягнення з Німеччини репарацій та недопущення її до небезпечної конкуренції на світовому ринкові — змушувала переможців до винайдення та приняття нових рішень. Плян Доса не був в силі полагодити ускладнення і суперечности. Це має зробити інша рецепта. Нею є плян Юнґа.

(Конець буде).

В. Будзиновський.

ВЕСЕЛИЙ ДВІР.

Оповідання.

(11)

— Наші сотники самі не знають, бо кажуть, що вони замалі люде до таких великих і важних тайн. Кажуть лиш се, що по обох боках є між старшинами заговір проти обох гетьманів, щоби їх скинути і на їх місце поставити одного.

— Коби я знав, кого вони хочуть мати!

— Того не скажу, бо не чула... Чи не хочеш ти вже йти спати?

— Спати?! Я сюди приїхав не на те, щоби ніч переспати... Де вона?

— Заведу тебе. Ту скринку я казала принести сюди на те, щоби мої гадали, що ти справді золотар і приїхав до мене купувати золото. Скринку мушу з собою назад забрати, бо дивувались би, що я її без опіки лишила з чужим чоловіком. Бери скринку і ходи за мною.... Ага! Що буде з твоїм виїздом відси? З хати мусиш вийти так рано, щоби ніхто не бачив тебе, відки виходиш.

— Мене поза вашим двором взагалі ніхто не сміє побачити, отже вийду, коли ще буде темно. Тепер осінь, ніч довга, отже буду мати досить часу на... ну, ви вже знаєте, на що. Спати я так не буду, отже моєї години не пересплю.

— Тоді я ще буду спати, отже вже не побачимося. Найліпше буде тобі вийти не фронтом, а садом, фіртою в поле. Як вийдеш від неї, прийди сюди. Возьми твого хлопця і фіртою вийди в поле.... Ти до нас чейже не прийшов пішки. Де стоять твої коні?

— Я не кіньми. Я Дніпром. Байдак з моїми людьми дожидає мене коло хати якогось рибака.

— Отже ходи!

Матковичева вийшла перша, він за нею, несучи скринку. В дворі було темно, бо всі вже спали. Тільки в спальни Олени ще світилося. Вона вже була в ліжку, але свічки не згасила, бо мама ще не прийшла. І не спала, бо була цікава, чи той золотар, що мабуть приїхав з Чигирина, не привіз яких, для неї цікавих вістей. Мати з гостем опинилися під її дверми. Матковичева взяла від нього скриночку і шепнула:

— Зажди тут, аж покличу.

Увійшла, поклала скринку на столі і сіла на ліжку Олени, кажучи:

— Я не продала нічого.

— Замало дає? — Олена спитала.

— Він взагалі по золото не приїхав. Він волів би щось инше дістати. Розказав мені цікаві річи. Може би й ти послухала? Я його покличу сюди.

— Та тепер, коли я в ліжку? — Чейже я з тобою.

— Не хочу! На таке є день.

Мати встала і відчинила двері. Гість увійшов і з нею підступив до ліжка Олени, та вдивився в неї. Мати хвилю лиш підсміхалася і спитала:

— Не пізнаєш?

Олена вдивилася в нього, але не могла нагадати собі, щоби такого бачила коли. Він підвів руку. Одною рукою вхопився за бороду, другою за чуприну і сіпнув. Борода і перука впали на землю.

— Казьо! — Олена крикнула, вискочила з ліжка і повисла на його шиї.

— Я тут вже не потрібна, — сказала Матковичева і вийшла.

Коли прийшла до мужа і він спитав її, чи продала що і чи добре, відповіла сердито:

— Нічого не продала! То якийсь дуже великий мудрагель той Вірменин. Мабуть спекулював на наш страх. Ще до війни, отже гадав, що я зі страху, щоби всього не втратити, дам йому за півдурно. Переспиться і піде з тим, з чим приїхав.

— Так скоро тебе не відчепиться. Тепер він лиш зробив пробу з тобою. Гадає, що в ночи розважиш і завтра поступиш. Завтра зачне торг наново.

Рано Матковичева встала і вийшла. По хвили вернула і неначе здивована каже:

— І я гадала, що той вірменище торг тільки відклав на пині. А він взяв, тай відїхав. З двора виніся так рано, що з челяди ніхто не бачив його. Мабуть вийшов фіртою в саді, бо була відчинена.

— То зле. Фірта все повинна бути замкнена.

Стара кухарка ночувала в пекарни. За стіною пекарні була спальня Олени. Стара, як звичайно старі, не скоро засипляла. Нині ще тяжче було їй вснути, бо в її голову сильного клина вбив той бородатий гість з визираючим зпід чорної чуприни ясним волоссєм. На добавок почула, що до тої спальні не йде одна лиш мама Олени, бо прийшли аж дві особи. Хоч як тихо ступали, ухо старої вчуло. По хвили вийшла одна особа. Всіх домашних стара пізнавала не лиш по голосі, але й по ході. То вийшла мама і не вернула. Той другий хтось лишився. Цікавість до решти вибила її зі сну. Нарешті вчула, що хтось вийшов і обережно ступаючи, пішов до саду. Прискочила до вікна, але не бачила нічого, бо ще було цілком темно. Кортіло її вийти, але боялася, щоб побачать її і нагримають на неї. Аж коли зачало сіріти, вийшла і побігла до хати в саду, щоби там пильно побачити. Та пізно, сліду тільки на те, щоби затоптати в печі. Гість не здивувавсь би, бо пізна осінь і студено. Увійшла до кімнати, де спав слуга. В кімнаті не було нікого, ліжко розбурхане. Увійшла до кімнати бородатого. І тут нема нікого. Ліжко було нерухане. Таке, як його лишила вчора. Значить, гість цілком не лягав, або спав не тут.

Вчора покрапав дощ. На стежках саду болото ще не висохло. Хто йшов нині, чи вчора, полишив сліди. Ніхто не затоптав їх, бо крім тих двох, старої, наймички і газдині, від вчора в саді ніхто не був. Стара вийшла і стала по стежці водити очима від порога. Сліди більших чобіт були з хати до двора і назад. З хати до задної фірти. Сліди двох пар чобіт ішли аж до фірти. За фіртою йшли на ліво в сторону Дніпра. Більші сліди ішли від двора до хати в саді два рази, з саду до двора тільки раз. Стара зрозуміла, як се мусіло бути. Той бородатий, бо хтож би инший!, ішов раз від двора до хати вчора. Тоді, коли вона вела його до саду. Потому з хати пішов до двора, очевидно тоді, коли вона вже лягла. З двора вернув до саду тоді, коли вона ще лежала. Пішов до хати, забрав свого слугу і з ним вийшов у поле задною фіртою. Вернувши з саду, стара пішла під двері Олени і схилилася до землі та очима водила коло порога. Хтось, що прийшов у заболоченних чоботах, полишив під дверми сліди. Також лежала грудка болота. Стара взяла в руку. Се було болото, що відпало від закаблука. Відтиск був дуже виразний. Стара вийшла на подвіре, знайшла стебло і з ним вернула під двері. Стеблом зміряла найвиразніший слід перед порогом і знов пішла до саду. Стала стебло прикладати до слідів на стежці і знайдену під дверми грудку болота до слідів закаблуків. Кинула грудку і стебло, тай заломила руки. Похитуючи головою, вернула до пекарні.

В кімнаті Олени все прятала молода наймичка. Нині стара загадала виручити наймичку, але Олена проти свого звичаю довго не виходила. Спала майже до полудня. Вийшла з лицем вдоволеним, веселим. Стара зараз вскочила в кімнату і стала розгаратися. Одно ліжко було не рухане. Значить, нині мама не спала з донькою. Розгаруючися по землі, побачила коло самого ліжка щось мале. Вхопила і знов заломила руки. То був ґудз, що вчора ще гойдався при жупані бородатого. Майже носом водила по постелі і на подушці знайшла два волоски. Беручи їх в пальці і призираючися їм, воркнула:

— Олена чейже не посивіла. У неї волосся чорне як смола, а отсе, як льон. Хто би то міг бути? Якийсь ляшок, бо до слуги забалакав по польськи. Якби Маткович знюхав!

Стара згорбилася ще більше. Пішла до пекарні і каже до наймички:

— Таки ти йди прятати до Олени, бо я розгадалася.

(Дальше буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Союз Українок в Америці.

Згідно з ухвалою загальних зборів з 2 лютого с. р. почато давати з рамени Союза Українок популярно наукові відчити.

Перший того рода відчит дала д-р Неоніля Пелехович.

Переповнена жіноцтвом саля свідчила, що почалася нова епоха в громадськім життю в Ню Йорку і околиці.

Тема „Історія медицини" здавалася би сухою, але д-р Неоніля так гарно її опрацювала й говорила так милозвучною такою гарною українською мовою, що всі слухали з найбільшим зацікавленнем, а одушевлення малювалось на лицях усіх. По відчиті була коротка дискусія. Відтак одна з членниць відчитала коротку поему „Мати". В той день богато жінок вписалось в члени Союзу Українок. Рішено рівнож дати другий відчит дня 14-го березня с. р.

Місяць березень — це місяць нашого поета Тараса Шевченка. Тому саме Союз Українок постановив уладити „Вечір Шевченка".

Буде даний відчит на тему „Шевченко як поет і артист" в українській і англійській мовах, будуть сольові точки, деклямація і коротке читанне в прозі. Англійську частину відчиту приготовано для молодіжи, яка явилась чисельно на попереднім відчиті. Булоб дуже корисно, колиб матери потрудились взяти з собою дітей у шкільнім віці. Вони зовсім певно будуть слухати слідуючого Шевченківського концерту з великим зацікавленням.

Праця Союзу Українок в Америці не обмежується тільки на Ню Йорк, але засягає другі стейти, як Пенсилвенію, Ню Джерзи, Огайо, Мишиген, а навіть так далеко на захід як Миннесота. З листів, які надходять денно до Централі С. У. А. в Ню Йорку, добачується в жіноцтві пробуджения, жажда організації, науки й часопису. Мабуть в дуже короткім часі Союз Українок в Америці мусить оглянутися за часописом, котрий захотівби дати сторінку, присвячену виключно жіночим справам. Потреба такої сторінки дається вже й тепер відчути. Домагання зростає. Щоби хоч в части задоволити сі домагання, централя С. У. А. висилатиме філіям копії відчитів, а також літературу у всіх її формах. При тій нагоді ще далі взиваємо заспані жіночі кутки, щоб брали примір з своїх посестер, бралися до організації і підготовляли будучність своїм дітям і нашій імміграції.

—o—

КЛІВЛЕНД, О.

З подорожніх вражінь.

По дорозі з Ню Йорку до Клівленду я мав добру нагоду відвідати місто Рочестер, яке я бачив ще, як співав у капелі О. Кошиця. Се місто було для мене цікавим головно тому, що там я міг почути рочестерський хор і мандолінову орхестру під проводом Л. Сорочинського. В свій час перший виступ того хору викликав признання й надзвичайно прихильну критику самого проф. О. Кошиця, а ще більше — Американців, особливо після дальших успіхів на музичних фестивалях в Рочестері, як хор зі своїм дірігентом не раз одержували першенство серед концертових змагань ріжних націй. Тепер рочестерський хор инколи виступає на радіо і тому кождий може легко його чути. На жаль, я не міг бути присутнім на їх співанці, щоби почути той спів безпосередньо.

Мене за те винагородило задоволення від мандолінової орхестри. Як своїм складом, так і виконанням мандолінова орхестра Л. Сорочинського є небуденним явищем на тлі українського музичного життя в Америці. В орхестрі грає яких 25 душ молоди в складі мандолін перших і других, а також альтівок, челістів і басів.

При дальшім розвою орхестри є гадка поширити симфонічно-струнний склад інструментів її, до арфи включно. Строгий ритм, точна інтонація і розмислене виконання, які я побачив у сій орхестрі, є тими ознаками, що відразу показують серіозну працю і дають підвалини для справжнього артизму. Я попав на виступ орхестри на радіостації WHAM і на прохання дирекції сам відспівав одну пісню між точками орхестри.

Після гостинного Рочестеру я прибув до нового місця своєї праці, в Клівленд, Огайо. Хоч не раз мені траплялося тут бувати з американськими музичними виставами, але приглядатися до місцевого життя не було часу. За сей тиждень був лише на виставі „Гриць Мазниця" при православній парохії. Грали одні ліпше — другі гірше, хто як міг віддати ролю, але сміху було досить. Брали участь: Б. Гречковська, Г. Гац, К. Галицька, М. Левицький, Я. Волянський, Т. Купчевич і Когут. Дуже приємно було стрінути на аматорській сцені влучну характеризацію дієвих осіб і добре намальовані декорації. Хоч погода була неприятлива, але публики було майже повно в салі і це справляло вражіння, що українська громада в Клівленді живе дружнім товариським життям.

Гр. Павловський.

—o—

СИРАКЮЗ, Н. Й.

Українсько-Американський Горожанський Жіночий Клюб і його робота.

Заходом Українсько-Американського Жіночого Клюбу улаштовано 22 лютого ц. р. в Домі т-ва „Української Січи", відділ 409 УНС, при Н. Ґедес вул. спільну вечерю.

Перед вечерою „Українська Січова струнна Оркестра ім. Ольги Бесарабової" під управою С. Щупака Закордонського відограла кілька національних пісень. По сім старші гості заняли місця при столі. Предсідателька Жіночого Клюбу п. Анастазія Костів привитала гостей. Слово забирали: гр. В. Осухівський, О. Шмокалюк і другі про значіння Жіночої Орґанізації. По вечері гості зложили жертви на підтримання орґанізації.

Відтак запрошено до вечері дітей Мандолінової Оркестри. До них промовляли: В. Осухівський, Г. Туркевич і другі, заохочуючи їх до любови свого народу, до помочи йому моральної і матеріяльної. На їх заклик діти зложили між собою $4.45 на боєву акцію і вручили гр. Г. Туркевичови з припорученням вислати через Обєднання до краю на призначену ціль.

Мандолінова оркестра складається в більшости з дівчат і вони самі вибрали собі назву іменем великої мучениці, щоби прикрасити імя організації.

Вечеру закінчено відспіванням „Май контрі" та „Ще не вмерла Україна".

Не можу не згадати, що богато наших громадян відносяться байдужно до сеї справи. Кождий з тих байдужних має себе за мудрого, думає, що він всі розуми поїв. Він не думає про цих, що ще не зорґанізовані, або зорґанізовані, але в московських чи других ворожих орґанізаціях, або за тих, що хоч зорґанізовані в українських орґанізаціях і уважаються за патріотів, але ніде їх не видно. Спитайся їх: „Чому ви не були на тім підприємстві?" То відповідь готова: „Я не знав", або: „я забув", або: „я не мав часу", або: „я був змучений, або: без мене обійшлося", або: „чи то конче мушу бути?" і т. п. Прямо соромно слухати, що люде, замісць прийти, помогти, підбадьорити, волять сидіти дома й дрімати або збувати час на байках в брудних салунах. З такими перешкодами мусить боротися Укр.-Амер. Горож. Жіночий Клюб. Як усяка орґанізація, так і він, що ще молода орґанізація, мусить зібрати гроші на піддержання себе і на поміч нашим братам в визвольних змаганнях, як для українських інвалідів, чи на боєву акцію, Рідну Школу" в краю і т. д. Жіночий Горожанський Клюб готовий дати ввесь придбаний гріш на Український Дім, котрий мусить повстати в нашій громаді. Сподіємося, що громадяне зрозуміють краще сі ціли та вже раз заперестануть дивитися одинцем на народні справи.

Вже тепер, приміром, йде між одинацятьма спір за ново-зорґанізовану оркестру. Оден каже: „То я зорґанізував", другий каже: „То я", а я скажу таке о скільки ходить о розсуд: Кожде за себе говорить, а забуває родичів, котрі позволяють іти дітям, купують їм інструменти. Забувають на заслуги дірігента та на заслуги усіх тих, що попирають справу морально.

Та новозорґанізовані Оркестра і Жіночий Клюб не звертають уваги на шкідників, а ведуть свою працю вперед. І успіхи покажуть скоро.

Громадянин.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Н. О., Дітройт, Міш. Не мішайте безробіття з большевицькими демонстраціями, бо ті демонстрації безробіттю нічого не помагають. Колиб до таких демонстрацій не бралися большевики, то вони стягалиб у десятеро більше протестуючих і тоді мали би ми спокійні, імпозантні робітничі демонстрації, які своєю повагою, величиною і розумним поступованням звернули би увагу міродайних чинників на робітничу армію, а ґимсамим заставилиб їх ставитися серіозніше до цього, так важного питання. Большевики уживають безробіття до своєї агітації, а не для самої заради безробіттю і от тому влаштовувані ними демонстрації не знаходять відзвуку. А як ми ставимося до безробіття, то це вже було нераз обговорене в передовицях, про це пишеться і тепер.

М. К., Палмертон, Па. Проти переведення такої статистики не маємо нічого до закиду. Инша справа спосіб її переведення. Але виповніть картки і вишліть.

Учитель: Чому так пізно приходиш до школи?

Ученик: Бо я був потрібний мамі.

Учитель: Навіщо?

Ученик: Щоби могла вибити мене.

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН СЕЛА КОТУЗОВА, ПІДГАЄЦЬКОГО ПОВІТУ.

Дорогі Родимці! Чи знаєте Ви, що пишуть нам з рідного села, що старосто каже розбирати третій поверх нашого Народного Дому, бо нема чим докінчити будови? Чи не сором нам, що Гниловоди вибудували гарний дім, хоч там половина Поляків у селі, а у нас нема ні одного Поляка, а ми не є в силі побудувати Народного Дому? А не в силі тому, що наші односельчане в Америці не допомагають рідному селу так, як це роблять односельчане инших сіл.

Український Народний Дім буде народною власністю, нашою силою. Кождий Українець в селі буде міг з него користати без огляду на його політичні переконання і всі ми повинні доложити жертв, щоби такий дім був збудований. Залишім критику й амбіції, а будуймо місце для просвіти й поступу, бо без того не буде добра нашого народови. Не викручуймося сіном, але даваймо жертви. Ратуймо себе й рідне село від сорому й не даваймо живого доказу, що ми нездарна нація, яка не вартує самостійности. Саме американські Українці повинні бути перші, коли ходить о просвіту. Прецінь всі ми чогось навчилися в Америці, а та наука буде дійсно доброю і поступовою, коли ми залишимо по собі культурний слід у рідним селі. Тому спішім з ратунком Народного Дому в Котузові. Ми тут в Гемтремк вже взялися до роботи, а тепер черга на инших.

Андрій Патра,

2660 Pulaski St., Hamtramck, Mich.

ЖАРТИ.

Батько (до сина, що з плачем вертає додому):

— Чого плачеш, Юрку?

Син: Бо наш учитель, що так довго хорував...

Батько (перебиває синови): Помер?!

Син: Ні, виздоровів.

—o—

Лікар (до хорого): Бачу, що почуваєтеся краще. Видно порошки помогли.

Хорий: Ні, пане докторе — я зовсім не заживав порошків — а дістав лише листа від тещі. Пише мені, що ще два тижні лишається на свіжому повітрі.

—o—

— Полетілиб ви літаком у чужі краї?

— Шкода й говорити про те!

— Чому?

— Таж знаєш, що наш директор нічого не має в касі!

—o—

— Вона вам говорить і говорить, здається ніколи не перестане!

— Так. І здається, начеб її щепили голкою від рекордів (грамофонів).

—o—

Лікарі.

При смертній постелі славного французького сатирика Рабеле (автора „Гаргантуа та Панта Ґруель") нараджувалися лікарі про причини його недуги та як вона буде розвиватися. Рабеле був іще притомний, чув, що лікарі перешіптуються, але не розумів змислу їх слів і попросив:

—. Ах, панове, позвольте мені вмерти власною смертю.

Треба згадати, що й Рабеле був лікарем.

—o—

Учитель: Крупа, що можеш мені сказати про хребетний стовп?

Ученик: Це така кість, що на однім її кінці сидить голова, а на другім я.

Гість: Вейтер! Чому той пес, що там сидить біля господаря, так страшно глядить на мене?

Вейтер: Бо пан їдять із його тарілки.

—o—

Як тепер зодягаються жінки. — Хто це був той пан, що ти з ним був на проході вчора вечером?

— Це не був ніякий пан. Це була моя жінка.

—o—

Анатоль Франс, славний французький письменник, коли ще був школярем, спитав раз свою неньку:

— Мамо, чи за правду карають?

— Ні, сину, за правду не карають.

Хлопчина видивився на неньку та спитав:

— А чомуж учителька покарала мене, коли я їй сказав, що я не написав задачі?

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

КЛІВЛЕНД, О.

На „Просвіту" і Школу.

Членські вкладки до „Просвіти" зложили: Петро Болеста $4, Антін Когут $2, Павло Головчак $2.

За відзнаки: Петро Болеста і Тим. Притуляк по $1.

Антін Когут зложив ще $3 на журнал „Життя і знання" і на Рідну Школу $2.

Дмитро Дорош 25 ц.

Разом вислано до Обеднання $15.25.

—o—

ШИКАГО, ІЛ.

Коляда українських дівчат.

Ми, українські дівчата з рідної школи в „Гейдж Парк", Шикаго, чули нераз у школі й в дома про те, як то Поляки в старім краю не дозволяють українським дітям учитися читати й писати по українськи. Ми вичитали в „Свободі", яка приходить до наших родичів, що добрі українські діти в Америці повинні піти з колядою, щоби зібрати якусь поміч для дітей в старім краю. Наш учитель н. Степан Мусійчук вивчив нас гарних колядок і ми пішли колядувати. Колядували: Стефанія Гумінюк, Іруся Щербата, Марія Юрчак, Анна Проць і І. Гірняк.

Зібрали ми $50, які ми вислали до Обеднання, щоби воно переслало до старого краю.

За дівчата-колядниці:
Іванна Гірняк.

—o—

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Коляда школярів.

З. Колядою ходили молоді школярі: Славко Степанчак, Павло Степанчак, Іван Степанчак, Йосиф Харчишин, Володимир Бойко.

Були такі, що замкнули двері навіть і перед тими школярами. Та хай памятають, що замкнули двері перед Рідною Школою, себто перед просвітою і поступом.

Заколядовано $24.25, які відослано до Обеднання.

Коляду зложили: Роман Бачинський $2; по $1: А. Зубрицький, І. Павчак, М. Канюк, М. Дмитрук, Г. Пайк, Е. Т. Денис, М. Запорожан, І. Шмігановський, Й. Домбровський, О. Семирозум, О. Шабатура, М. Бачинський; П. Бойчук 75 ц.; по 50 ц.: М. Бойко, Л. Харчишин, С. Доманюк, П. Пікула, П. Бутрин, В. Сопотюк, М. Гусак, А. Степанчак, Й. Греськів, Й. Виренкевич, П. Гайва, Т. Квасний, Я. Мірус, М. Кучинський, Р. Пех, І. Сохорович, В. Рефцьо, М. Садовський; по 25 ц.: М. Мартинів, М. Хас.

Разом $24.25.

М. Канюк.

—o—

КОГУС, Н. Й.

Збірка на Т-во „Просвіта" у Львові.

Зложили слідуючі: Укр.-Ам. Горожанський Клюб $5, Бр. св. Петра і Павла $5; Збірка на братськім мітінгу $8.50; З розпродажі відзнак $3.50; по $2: В. Сташко, Н. Заблоцький, А. Афінович, М. Говикович, І. Зазуляк, П. Ракоций, Д. Зальопаний, Гр. Недільський, М. Мазурик, о. І. Шуховський, І. Столяр, П. Гуреш. З розпродажі книжки Л. Ясінчука п. з.: „За океаном" зібрав д. С. Палка $5.

Разом $51.

Гроші переслано до краю через Обеднанне.

Д. Зальопаний.

—o—

ДІТРОЙТ, МІШ.

Гарний примір до наслідування.

Замісць висилки святочних желань зложили на бойовий фонд: Петро і Марія Даньшишин $5, Олекса і Катерина Зелінські $5, Антін і Анастазія Доровські $5, Йосиф і Катерина Масляки $5, Н. Н. $4, Н. Н. 50 центів.

Разом зібрано $25.50 і вислано до Обеднання.

П. Данчишин.

—o—

КОЛОМБОС, О.

На Рідний Край.

До Обеднання переслала Громадянка Марія Корнат $30, а гр. Дмитро Кишпінський $5 з таким призначенням: інваліди $19, Рідна Школа $6, а сироти $10.

—o—

БРУКЛИН, Н. Й.

З іменин для інвалідів.

На іменинах у громадянина Ілярія Головчака зібрав гром. Теофіль Стебницький між чесними гістьми $13, які переслано до Обеднання з призначенням для інвалідів.

Дивна молитва. Лікарем нідерляндського короля Вільгельма І. був славний Тільбург. Його батько, пастор, проповідував у церкві в Амстердамі. Лікар був побожною людиною й усе заходив на богослуження, яке правив його батько. Нераз лікаря прикликали підчас Служби Божої до хорого. Як лише син виходив із церкви, батько переривав молитву та так говорив до присутніх вірних: „Любі брати, тепер відмовмо коротку молитву за нещасних хорих, яких лікує мій син!"

—o—

Гонорій Бальзак писав свої повісти все по ночах, аж поки півень не запіяв у його городі.

Раз Бальзак був працею дуже змучений та розсіяний і сказав до свого слуги:

— Понесіть півня до годинникаря на нашій вулиці!

— Пан певно хотіли сказати, щоби я заніс півня до ветеринаря, що мешкає тут у сусідстві? — спитав слуга.

— Ні, — сказав Бальзак — понесіть півня до годинникаря, хай його огляне. Давніше півень піяв усе в четвертій годині рано, а тепер піє в пятій, а навіть пізніше!

—o—

Еміля Золю оглядав раз лікар.

— Чи часто болить вас голова?

— Так, — потвердив письменник.

— Що ще вам бракує?

— Від кількох днів не їм нічого.

Лікар записав лікарство та дав рецепту Золі:

— Ось записав вам горошинки (пігулки), що побуджують апетит.

Золя віддав лікареві рецепту й сказав:

— Воно мені не поможе, пане доктор. Апетит я маю, але не маю що їсти!

—o—

Мимовільне признання. **Суддя** (до полісмена): Чим провинився той чоловік, що ви його привели?

Полісмен: Він був страшно пяний.

Арештований: Пане суддя, я зовсім не був такий страшно пяний, як це твердить пан полісмен. Я такий приятель сухого режіму, як і пан суддя!

Суддя: Признаєтеся. Добре, десять днів арешту. Прошу привести наступного обвинуваченого.

Еміль Золя, що довший час був у тяжкому грошевому положенні, частенько не міг заплатити комірного за нужденний мансард.

Раз господиня сказала йому:

— Я не могтиму більше записувати вашого комірного, цього мені вже забогато!

Золя відповів добродушно:

— Якжеж, ласкава пані, могтимете все запамятувати?

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ПАЛМЕРТОН, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 369, повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що місячні збори відбудуться в неділю, 16. березня, зараз по відправі в гали церковній. Проситься всіх членів прийти на збори і вирівнати свої залеглі вкладки, щоби не перетягати з року на рік. Є важні справи до полагодження. — М. Куба, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, повідомляє усіх своїх членів і члениць, що чвертьрічні збори відбудуться 16 березня, в годині 2-ій пополудни, в гали Укр. Нар. Дому, 237 Hope Ave. Проситься усіх членів прийти на збори, бо є кілька важних справ до полагодження. Довгуючі члени повинні прийти та вирівнати свої залеглости. На тих зборах будемо принимати нових членів без вступного. — Волод. Лелет, предс.; Мих. Гуцалюк, кас.; Мих. Федоров, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. ім. Мих. Грушевського, від. 219, повідомляє всіх своїх членів, що мітінг відбудеться в суботу, 15 березня, в годині 8-ій вечером, в Укр. Прав. Галі, 179 Корт Стр. Обовязком є кождого члена бути на мітінгу. Не явившийся член буде караний після статута. — М. Боднар, предс.; П. Псуй, кас.; А. Мудровський, секр.

МІННЕАПОЛІС, МІНН. Тов. Запорожська Січ, від. 385, повідомляє, що чвертьрічний мітінг відбудеться по Сл. Божій в неділю, 16 березня, в гали церковній, 312 University and 6th Ave. N. E. На порядку нарад є важні справи до полагодження. Довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглости. Не явившийся член буде караний після статута. — Й. Греськів, предс.; О. Шабатура, секр.

СТ. ЛУІС, МО. Бр. св. Володимира, від. 179, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітінг відбудеться в неділю, 16 березня, точно в годині 1-ій пополудни, в У. Н. Домі, 1528 Гікори Стр. Проситься усіх членів прибути, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься прийти і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані, зглядно виключені з організації. Також проситься родичів, котрі мають свої діти в Молод. Департаменті, щоби платили за них вкладки що місяця, бо щоб пізнійше не було нарікань. — Мих. Дмитришин, предс.; Мих. Кульчицький, кас.; Теодор Владика, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 252, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 16 березня, в год. 1-ій пополудни, в гали укр. правосл. церкви, 1944 В. Ірі вул. Проситься всіх членів явитись на збори і вирівнати свої вкладки. Є важні справи до полагодження. — Іван Скульський, рек. секр.

ІСТ СТ. ЛУІС, ІЛЛ. Бр. св. Михаїла, від. 308, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітінг відбудеться в годині 2-ій пополудни, 16 березня, в Укр. Нар. Домі, 1020 N. 9th St. Проситься всіх членів прийти на той мітінг. — Дм. Бакай, предс.; Петро Івасишин, секр.; Григорій Качмар, касієр.

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 243, повідомляє всіх членів, що квартальний мітінг відбудеться 16 березня, в годині 2-ій пополудни, в гали церковній. Проситься членів явитись, бо контрольна комісія буде здавати квартальний звіт касовий. Не явившийся член підлягає карі 1 дол., а урядник 2 дол. — Григорій Бутовський, секр.

КЕМПБЕЛ, О. Тов. Сокіл, від. 218, повідомляє всіх своїх членів, що квартальні збори відбудуться 16 березня, в годині 2-ій пополудни, в гали Італійській при 12 улиці. Проситься всіх членів прибути на квартальні збори, бо є много справ до полагодження. Напоминається довгуючих членів, щоби особисто явились і вирівнали свої залеглости. — Ів. Ярема, предс.; Федор Кузенко, секр.

ЙОНГСТАВН, О. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 230, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальні збори відбудуться в трету неділю, по першім, то є 16 березня, в годині 2-ій пополудни, в гали Литовській на Савт Сайт. Проситься всіх членів явитись на тім мітінгу, бо є важні справи і буде справозданнє за три місяці. Кождий член повинен дбати, щоби наш відділ зростав як в маєтку так і в членах. Члени, котрі привикли залягати з місячними вкладками, тепер повинні про се забути. Хто ще не є членом нашого Братство і У. Н. Союза, тепер має нагоду вписатись. — Юрій Присташ, предс.; Ник. Щурко, кас.; Іван Павловський, секр.

ЗІГЛЕР, ІЛЛ. Бр. св. Іван Хрестителя, від. 377, повідомляє, що мітінг відбудеться 16 березня, в Михайла Олексяка, 6 Orchard St. Проситься всіх членів явитись і вирівнати свої вкладки. Буде справа С. Платка. — Семен Гнатишин, предс.; Мих. Г. Олексяк, секр.

АКРОН, О. Бр. Сош. св. уха, від. 295, повідомляє своїх членів, що мітінг квартальний відбудеться в неділю, 16 березня, в годині 1-ій попол., в церковній гали. Проситься всіх членів явитись, бо є важні справи до полагодження. овгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, інакше поступиться з ними після статута. — Ник. Сорока.

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Ів. Франка, від. 103, повідомляє усіх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінг відбудеться 15 березня, в годині 6.30 вечером. Довгуючі члени зволять вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані і втратать свої права. — Вас. Колодрубець, предс.; Вас. Адамчук, кас.; Ів. Березовський, секр.